

ESIMERKKITAPAUKSIA

VARUSMIESPALVELUKSESSA JA

RAUHANTURVATEHTÄVISSÄ

LOUKKAANTUNEIDEN

KORVAUSKÄSITTELYSTÄ

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

JOHDANTO

Palveluksessa loukkaantunut varusmies tai sotilaallisessa kriisinhallintatehtävissä loukkaantunut rauhanturvaaja voi hakea Valtiokonttorilta sotilastapaturmalain mukaisia korvauksia.

Korvauksia voi saada sairaanhoitokuluista, ansionmenetyksestä, vamman tai sairauden aiheuttamasta pysyvästä yleisestä haitasta, lisääntyneistä kodinhoitokustannuksista sekä kuntoutuksesta. Kuolemantapauksessa omaisilla on oikeus saada hautausapua ja perhe-eläkettä.

Millaisia vammoja varusmiehille ja rauhanturvaajille voi tulla? Kuinka niiden korvauskäsittely hoidetaan Valtiokonttorissa?

Valtiokonttori on koonnut tähän esitteeseen viisi esimerkkitapausta. Tapaukset ovat kuvitteellisia. Esimerkkitapaukset koostuvat kuitenkin asioista, joita ilmenee varusmiesten ja rauhanturvaajien tapaturmissa ja tapaturmien korvauskäsittelyssä.

Esitteen lopussa on esitelty korvaukset, joita palveluksessa loukkaantunut varusmies tai sotilaallisessa kriisinhallintatehtävissä loukkaantunut rauhanturvaaja voi sotilastapaturmalain mukaan Valtiokonttorilta saada.

VALTIOKONTTORI

Ville Varusmies alkoi puolivälissä pitkää jalkamarssia tuntea kipua oikeassa jalkaterässään, mutta sinniteti marssin loppuun saakka. Marssin jälkeen jalalla ei pystynyt enää astumaan.

Ville hakeutui seuraavana aamuna varuskunnan terveysasemalle. Lääkäri epäili marssimurtumaa jota röntgenkuvauksessa ei kuitenkaan näkynyt. Hoidoksi määrättiin varmuuden vuoksi lepoa ja kovapohjainen jalkine.

Koska jalka oli muutaman päivän kuluttua edelleen yhtä kipeä, palvelus keskeytettiin ja Ville siirrettiin 6 kuukauden ajaksi E-luokkaan odottamaan toipumista. Hän sai lähetteen uusintakuvaukseen, joka suoritettiin kahden viikon kuluttua kotipaikkakunnan yksityisellä lääkäriasemalla. Nyt rasisismurtuma jalkapöydänluussa

olikin jo havaittavissa.

Villellä ei ollut vielä opiskelupaikkaa ennen armeijaan menoa, joten hän oli palveluksen keskeytyessä työtön työnhakija. Koska hän oli rasisismurtuman vuoksi työkyvytön keskiraskaisiin töihin, Valtiokonttori korvasi hänelle hoidon lisäksi ansionmenetystä **palvelussairauden** johdosta vähimmäisvuosityöansion verran, joka vuonna 2014 oli 12440 euroa vuodessa, eli noin 1040 euroa kuukaudessa.

Ville palasi toivuttuaan myöhemmin asepalvelukseen lääkärintarkastuksen jälkeen. Rasisismurtuma ei uusiutunut, eikä siitä jäänyt Villelle pysyvää haittaa.

Antti Alokas aloitti asepalveluksen Kaartin jääkäripataljoonassa terveenä ja palveluskelpoisuusluokassa A. Kahden viikon palveluksen jälkeen hän sairastui ankaraan flunssaan ja joutui huonovointisuuden ja väsymyksen vuoksi sairaalahoitoon.

Tutkimuksissa hänellä todettiin diabetes eli sokeritauti. Palvelus keskeytettiin Antin kotiuduttua sairaalasta

hyvävointisena. Antin hoitoa jatkettiin kotikunnan mukaisen keskussairaalan diabetespoliklinikalla ja myöhemmin terveyskeskuksessa.

Varuskunnasta lähetettiin Valtiokonttoriin ilmoitus *palvelussairaudesta*. Valtiokonttori ei kuitenkaan voinut myöntää Antille sotilastapaturmalain mukaisia korvauksia, koska diabetes

ei ollut lain edellyttämällä tavalla palveluksen aiheuttama tai olennaisesti *pahentama* sairaus. Diabetesta oli sen sijaan pidettävä palveluksesta riippumattomista syistä aiheutuneena itsenäisenä sairautena.

Diabeteksen syytä ei lääketiede tar- koin tunne, mutta asevelvollisuuden

suorittamisella ei tiedetä olevan sairauden synnyssä merkitystä. Täten Valtiokonttorin oli lähetettävä Antille hylkäävä päätös.

Toisaalta Antti oli pian palveluksen loppumisen jälkeen jo työkykyinen ja sairauden vaatima lääkitys oli KELA- korvauksen ansiosta ilmainen.

Kari Kokelas harrasti motocrossia ja hänen oikea olkapäänsä oli ennen asepalvelusta mennyt kahdesti sijoil- taan pyörällä kaatuessa. Olkapää ei kuitenkaan ollut vaivannut häntä lainkaan pariin vuoteen ennen ase- palveluksen alkamista.

Taisteluharjoituksessa vain kuukautta ennen kotiutumista hän kaatui ja sen seurauksena oikea olkapää meni jälleen sijoiltaan. Varuskuntasairaa- lassa se saatiin asetettua paikalleen ja jatkohoidoksi määrättiin kolmioliina viikon ajaksi. Kari pystyi jatkamaan palvelua loppuun asti.

Olkapää jäi kuitenkin vaivaamaan ja ortopedi suositteli Karille kaksi kuu- kautta palveluksen jälkeen hoidoksi kiristysleikkausta. Ortopedi lähetti Valtiokonttoriin E-lausunnon ja pyysi maksusitoumusta leikkaushoitoon.

Valtiokonttori puolestaan pyysi Karin varuskunnasta sotilastapaturmail- moituksen, joka oli jäänyt palveluksen

aikana laatimatta.

Valtiokonttori antoi tämän jälkeen Karille päätöksen, jossa se totesi tapaturman *pahentaneen olennaisesti olkanivelen sijoiltaanmenotaipumusta* ja korvaavansa pahenemisen osu- den. Tällä tarkoitettiin sitä, että sijoil- taanmenotaipumus oli olemassa jo ennen palvelusta, mutta tapaturma oli tilapäisesti pahentanut tätä tai- pumusta uuden sijoiltaanmenon muodossa.

Valtiokonttori korvasi Karille leikkaus- hoidon ja tämän jälkeisen sairauslo- man aiheuttaman ansionmenetyksen, sekä lääkityksen ja kuntoutuksen. Aiemman vamman tai sairauden pahenemisen osuuden katsotaan pääsääntöisesti parantuvan kuuden kuukauden kuluessa tapaturmasta tai palveluksen päättymisestä. Karin olka- pää toipuikin aktiivisella kuntoutus- ohjelmalla hyvään kuntoon jo parissa kuukaudessa.

Lauri Luutnantti kompastui ja kaatui juostessaan aamulenkkiä Libanonissa UNP 2-45 –tukikohdassa. Hän loukkasi oikean ranteensa, jossa todettiin veneluun murtuma. Käsi kipsattiin ja palvelus jouduttiin keskeyttämään.

Päällikkölääkäri kirjoitti Laurille sairaslomatodistuksen kahden kuukauden ajalle ja lähetteen jatkohoitoon. Yhdessä sosiaalikirjuriin kanssa täytettiin sotilastapaturmailmoitus, joka lähetettiin Valtiokonttoriin. Lauri palasi huoltolennolla Suomeen.

Lauri oli siviiliammattiltaan LVI-asentaja ja hän oli palveluksen keskeytyessä työkyvytön myös tähän työhön. Lauri sai Valtiokonttorista ansionmenetykskorvausta sairausloman ajalta. Korvaus vastasi suuruudeltaan Laurin vakiintunutta ansiotasoa.

Lauri kävi uusintakuvauksessa ja ortopedin vastaanotolla yksityisellä lääkäriasemalla ja sai korvaukset näiden kustannuksista ja särkylääkkeistä Valtiokonttorilta.

Kahden kuukauden kuluttua murtuma oli luutunut ja Lauri pystyi palaamaan työhönsä. Vuoden kuluttua ranteeseen todettiin kuitenkin jääneen lievää kipeytymistäipumusta rasituksessa ja Laurille maksettiin pysyvän haitan korvauksena haittaluokkaa 1 vastaava haittaraha kertakorvauksena (iän ja sukupuolen mukaisesti 4300€).

Kriisinhallintajoukkojen lisäturvasopimukseen perustuen hänelle maksettiin myös edellistä korvausta suurempi toinen haittarahakorvaus.

Kari Kersanti sai tienvarsiopimista sirpaleen selkärankaansa ollessaan partiossa Afganistanissa. Hänet evakuoitiin helikopterilla Masar-e-Sharifin tukikohdan sairaalaan, jossa hänellä todettiin selkädinvarsi ja alaraajojen halvaus.

Päivystysleikkauksen jälkeen hänet kuljetettiin ambulanssikoneella jatkohoitoon Suomeen ja HYKS:n Töölön sairaalaan. Karille suoritettiin vielä uusi leikkaus mutta alaraajojen halvausta ei voitu parantaa.

Töölön sairaalasta Kari siirtyi vielä jatkokuntoutukseen Helsingissä sijaitsevaan Käpylän kuntoutuskeskukseen neljän viikon ajaksi. Laitoskuntoutuksen aikana Kari kuntoutui käyttämään hänelle sovitettua pyörätuolia ja muita apuvälineitä ja hänen kotiinsa suunniteltiin tarvittavat muutostyöt.

Karin kotiutuessa fysioterapiaa, harjoittelua ja kodinmuutosten toteuttamista jatkettiin yhteistyössä kotikunnan ja yksityisten palveluntuottajien kanssa. Karin auto varustettiin käsihallintalaittein.

Alaraajojen halvaus aiheutti Karille pysyvän työkyvyttömyyden hänen työhönsä ahtaajana. Valtiokonttori antoi toimeksiannon Vakuutuslaitosten ry:lle, joka selvitti yhdessä Karin kanssa hänen mahdollisuuksiaan ja taipumuksiaan kouluttautumista uutta ammattia varten. Kari oli aina ollut kiinnostunut tietotekniikasta ja niinpä

päädyttiinkin kolmen vuoden mittaiseen tietotekniikkainsinöörin koulutukseen ammattikorkeakoulussa.

Insinöörinä Karin tulotaso jäi kuitenkin pysyvästi entistä ahtaajan tulotasoa alemmaksi, joten Valtiokonttori maksoi hänelle näiden ansioiden erotuksen pysyvänä tapaturmaeläkkeenä. Karille maksettiin myös toipumisajalta, kuntoutuksen selvittelyajalta ja uudelleen-koulutuksen ajalta ansionmenetykskorvausta.

Valtiokonttori korvasi myös suoraan Karin hoidon, apuvälineet ja vuosittain toteutuneet laitoskuntoutusjaksot. Lisäksi hänelle maksettiin vaatelisää ja haittalisää.

Alaraajojen täydellinen halvaus vastasi haittaluokkaa 16, jonka mukaisesti hänelle maksettiin haittarahaa (lisäturvasopimus mukaan lukien) yhteensä noin 250 000 euroa, minkä Kari valitsi maksettavaksi kuukausittaisena jatkuvana korvauksena.

MAKSETTAVAT KORVAUKSET

Valtiokonttori maksaa tapaturmasta ja palvelussairaudesta korvauksia sairaanhoitokuluista, ansionmenetyksestä (päiväraha, tapaturmaeläke), vamman tai sairauden aiheuttamasta pysyvistä yleisestä haitasta (haittaraha), lisääntyneistä kodinhoitokustannuksista sekä kuntoutuksesta. Kuolemantapauksessa omaisilla on oikeus saada hautausapua ja perhe-eläkettä.

SAIRAAHOITOKULUT

Sairaanhoitoon kuuluu lääkärin antama tai määräämä hoito, lääkärin määräämät lääkkeet, proteesit ja muut apuvälineet sekä sairaanhoidosta aiheutuvat välttämättömät matkakustannukset.

Sairaanhoitoa varten on yleensä pyydettävä etukäteen maksusitoumus Valtiokonttorilta.

Maksusitoumusta ei kuitenkaan tarvitse pyytää, jos kysymys on yksittäisestä lääkärin vastaanotolla käynnistä ja siihen liittyvistä vähäisistä hoitotoimenpiteistä, kuten röntgentutkimuksista tai sidoksista.

Sairaanhoidon korvaamisessa vältetään tarpeettomia kustannuksia.

TUTKIMUSKULUT

Vaikka vamma tai sairaus ei osoittautuisikaan korvattavaksi sotilastapaturmaksi tai palvelussairaudeksi, sen selvittämiseksi tehdyt perustellut ja tarpeelliset tutkimuskulut voidaan korvata.

ESINEVAHINGOT

Jos tapaturma on aiheuttanut ruumiinvamman, vahingoittuneelle voidaan korvata tapaturmassa rikkoutuneet silmälasit, piilolinssit, kuulokojeet, hammasproteesit, proteesit tai muut vastaavat apuvä-

lineet. Lisäksi maksetaan korvausta vaatteista ja sormuksista, jotka ovat rikkoutuneet, kun vahingoittuneelle on annettu sairaanhoitoa.

PÄIVÄRAHA

Päiväraha korvaa ansionmenetystä ohimenevän työkyvyttömyyden ajalta tai pitkäaikaisen työkyvyttömyyden alkuvaiheessa. Edellytyksenä päivärahan maksamiselle on, että työkyvyttömyys kestää vähintään kolme peräkkäistä päivää, ja että työkyky on alentunut vähintään 10 prosenttia.

Päivärahaa maksetaan vasta palveluksesta vapautumisen jälkeiseltä ajalta. Sen jälkeen päivärahaa maksetaan työkyvyttömyysajan kaikilta päiviltä, myös sunnuntailta ja muilta pyhäpäiviltä, kunnes tapaturmasta on kulunut vuosi. Tämän jälkeen ansion menetyskorvaus maksetaan tapaturmaeläkkeenä.

Kun tapaturmasta on kulunut neljä viikkoa, päivärahan suuruus on 1/360 vuosityöansiosta. Tätä ennen maksettavasta päivarahasta on erityissäännökset.

VUOSITYÖANSIO

Vuosityöansio määritellään pääsääntöisesti vahingoittuneen vakiintuneen siviiliansiotason mukaan. Vuosityöansiota laskettaessa otetaan huomioon veron ennakonpidätyksen alainen rahapalkka, luontaisedut ja muut veronalaiset vastikkeeksi katsottavat etuudet.

Jos vakiintunut ansiotaso jää alle tapaturmavakuutuslaissa säädetyn vähimmäisvuosityöansion, korvauksen perustana käytetään vähimmäisvuosityöansiota. Tapaturma- tai perhe eläkettä määrätessä vuosityöansion vähimmäismääränä käytetään tapaturmavakuutuslain mukaista vähimmäisvuosityöansiota, joka kerrotaan kahdella.

Opiskelijan vuosityöansio arvioidaan sen mukaan, mitä hän olisi

valmistuttuaan todennäköisesti ansainnut opiskeluaan vastaavassa työssä kolmen vuoden työkokemuksella.

TAPATURMAELÄKE

Jos vahingoittunut on työkyvytön vielä vuoden kuluttua tapaturmasta, hänelle maksetaan tapaturmaeläkettä. Tapaturmaeläkkeen enimmäismäärä on 85 prosenttia vuosityöansiosta 65 vuoden ikään asti, minkä jälkeen se on 70 prosenttia vuosityöansiosta.

Osittain työkyvyttömälle maksetaan täydestä eläkkeestä työkyvyn alenemista vastaava osa. Tapaturmaeläkkeen saaminen edellyttää, että työkyky on alentunut vähintään 10 prosenttia.

FYSIKAALISEN HOIDON AIHEUTTAMA ANSIONMENETYS

Fysikaalisen hoidon aiheuttamasta ansionmenetyksestä korvataan se määrä, jonka vahingoittunut olisi palkkana tai sitä vastaavana työansiona saanut fysikaaliseen hoitoon ja hoitomatkkaan käytetyltä ajalta. Korvausta maksetaan enintään 30 päivältä kalenterivuodessa.

HAITTARAHAA

Haittarahaa maksetaan, kun vammasta tai sairaudesta jää pysyvää yleistä haittaa. Yleisellä haitalla tarkoitetaan muuta haittaa kuin työkyvyn alentumista. Sosiaali- ja terveysministeriö on jakanut vammat ja sairaudet 20 haittaluokkaan. Haittaluokan lisäksi myös vahingoittuneen ikä vaikuttaa haittarahan suuruuteen.

Haittarahaa maksetaan aikaisintaan siitä, kun päivärahaus on päättynyt eli käytännössä tapaturman vuosipäivästä lukien. Haittaluokkiin 1-10 kuuluvista vammoista ja sairauksista maksetaan haittarahakorvaus kertakaikkisena. Haittaluokkiin 11-20 kuuluvista vammoista ja sairauksista suoritetaan haittarahakorvaus vahingoittuneen valinnan mukaan joko jatkuvana tai kertakaikkisena.

HAITTA-, VAATE- JA OPASKOIRALISÄ SEKÄ KOHONNEET KODINHOITOKUSTANNUKSET

Haittalisää maksetaan, kun vahingoittunut ei tule toimeen ilman toisen henkilön apua tai sairauden hoito aiheuttaa hänelle muutoin poikkeuksellista haittaa.

Vaatelisää maksetaan, jos tekojäsen tai muu apuväline aiheuttaa vaatteiden erityistä kulumista.

Opaskoiralisää maksetaan, kun vahingoittunut tarvitsee näkövammaan vuoksiopaskoiran.

Kodinhoidosta ja lasten päivähoidosta tms. aiheutuvia välttämättömiä lisäkustannuksia korvataan vuoden ajan tapaturmasta lähtien. Korvaus maksetaan pääsääntöisesti kunnallisen kodinhoitoavun taksojen mukaan.

KUNTOUTUS

Kuntoutus kuuluu osana tapaturmakorvauksiin. Sen tarkoituksena on ensisijaisesti edistää vahingoittuneen pääsyä takaisin sopivaan ansiotyöhön — joko entiseen tai uuteen ammattiin. Kuntoutuksen tavoitteena on myös helpottaa päivittäisistä toiminnoista suoriutumista.

PERHE-ELÄKE JA HAUTAUSAPU

Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäisille lapsille sekä opiskeleville alle 25-vuotiaille lapsille. Myös avopuolisolla on oikeus perhe-eläkkeeseen, jos hänellä ja edunjättäjällä on tai on ollut yhteinen lapsi tai hänellä on ollut edunjättäjän kanssa sopimus keskinäisestä elatuksesta.

Perhe-eläke määräytyy eläkkeen saajien lukumäärästä. Enimmäismäärä on 70 prosenttia edunjättäjän vuosityöansioista.

Hautausapu maksetaan kuolinpesälle, jos hautauskulut on maksettu kuolinpesän varoista. Hautausapu on kertakorvaus, jonka suuruus vahvistetaan vuosittain.

ASIOI SÄHKÖISESTI

Asiointi Valtiokonttorin kanssa nopeutuu, kun otat käyttöösi Kansalaisen asiointitili –palvelun. Saat sotilastapaturma- ja palvelussairauskorvauksien päätökset suoraan omalle asiointitilillesi ja voi lähettää sieltä viestejä Valtiokonttorin asiakaspalveluun. Ota Kansalaisen asiointitilikäyttösi osoitteessa www.asiointitili.fi.

Suomi.fi-palvelusta löydät myös sähköisen sotilastapaturma/palvelussairaus-hakemuslomakkeen.

NEUVONTA VALTIOKONTTORISSA

**Asiakaspalvelu, puh. 0295 50 3060,
sähköposti: vahko.sotilaat@valtiokonttori.fi**

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

➤ Sörnäisten rantatie 13, Helsinki, PL 50, 00054 Valtiokonttori
Puh. 0295 50 3060, www.valtiokonttori.fi